

Tussen mens en machine: De rol van GenAI in taalonderwijs

Leen Sevens, KU Leuven

In een tijdperk waar technologische innovaties, en in het bijzonder GenAI, razendsnel evolueren, staat ons onderwijs voor nieuwe uitdagingen en kansen. In deze lezing verkennen we de delicate balans tussen het omarmen van GenAI in het (Nederlandse) taalonderwijs en het behouden van een kritische, bewuste en menselijke aanpak. We duiken in de kansen die GenAI biedt voor het verrijken van de leerervaring van onze studenten, alsook de inherente risico's die gepaard gaan met een te grote afhankelijkheid van dergelijke technologieën.

We staan stil bij de vraagstukken rond het evalueren van de taalvaardigheden van studenten in een tijd waarin technologie een steeds grotere rol speelt. Hoe kunnen we er zeker van zijn dat zij aan het einde van hun leertraject in staat zijn zich uit te drukken in een (vreemde) taal, zelfstandig en niet noodzakelijk geassisteerd door technologische hulpmiddelen?

Verder verkennen we hoe GenAI kan dienen als een krachtige bondgenoot in ons eigen onderwijsproces. We zullen onderzoeken hoe docenten optimaal gebruik kunnen maken van de voordelen en nieuwe werkvormen die GenAI te bieden heeft, zonder daarbij de essentie van ons vakgebied te ontmenselijken.

Aan de hand van inspirerende voorbeelden, praktische tips en inzichten in hoe KU Leuven navigeert door de steeds evoluerende techno jungle, zullen we in deze sessie licht werpen op effectieve strategieën voor het integreren van GenAI in het taalonderwijs. Samen gaan we op zoek naar de juiste tools en het inzicht om GenAI op een goede manier te benaderen, zodat zowel docenten als studenten het maximale uit deze revolutionaire technologie kunnen halen, zonder daarbij de menselijke touch te verliezen.

‘De schrijfmachine mijmert gekkepraat’. De mogelijkheden van het literatuuronderwijs voor een bewuste digitale geletterdheid.

Siebe Bluijs, Tilburg University

Met behulp van Large Language Models (LLMs) zoals ChatGPT kan elke gebruiker op basis van een ‘prompt’ (een vraag of een opdracht) een tekst laten generen over eender welk onderwerp in een stijl of een genre naar keuze. In mediaberichten en marketingteksten over dergelijke taalmodellen wordt opvallend vaak verwezen naar literatuur (‘it can even write poetry!’). Dat is geen toeval. Sinds de Verlichting wordt het schrijven van poëzie gezien als het summum van intelligentie en menselijke exceptionaliteit. De vele verwijzingen naar literaire en artistieke genres worden ingezet om de chatbot menselijk en intelligent te doen lijken. In deze bijdrage laat ik zien dat deze retorische truc leunt op een romantische poëzieopvatting die expressie en subjectiviteit centraal stelt. Ik contrasteer die poëzieopvatting met de experimentele en avant-gardistische literatuur van de twintigste eeuw waarin procedures, algoritmes en machines juist werden ingezet om expressie en het persoonlijke tegen te gaan.

Aan de hand van verschillende voorbeelden laat ik zien dat taalmodellen vragen oproepen die binnen de letterkunde al decennialang op aandacht hebben kunnen rekenen. Die vragen gaan bijvoorbeeld over de relatie tussen auteurschap, intentionaliteit en betekenisgeving. Hoe verhouden taalmodellen zich bijvoorbeeld tot de these van poststructuralistische denkers als Roland Barthes en Jacques Derrida die – in navolging van taalkundige Ferdinand de Saussure – stellen dat het tekensysteem van de taal (*langue*) los kan staan van individuele gebruikers (*parole*)? In deze bijdrage onderzoek ik de mogelijkheden van het literatuuronderwijs om een bewuste digitale geletterdheid rondom LLMs vorm te geven, waarin inzichten over de aard en functie van digitale technologieën hand in hand gaan met inzichten over taal en literatuur. Die didactiek neemt als uitgangspunt dat digitale media en literatuur elkaar wederzijds beïnvloeden en heeft aandacht voor de manier waarop literatuur onze perceptie van technologieën in nieuwe richtingen stuurt.

Rozengeur en maneschijn of schone schijn? AI in taalonderwijs onder de loep

Orphée De Clercq, Universiteit Gent

Taaltechnologie en bij uitbreiding artificiële intelligentie zijn alomtegenwoordig in onze maatschappij. De ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel op en zorgen ervoor dat we soms door de bomen het bos niet meer zien, niet het minst in het (taal)onderwijs.

Het onderzoeksdomein Computer-Assisted Language Learning of CALL houdt zich bezig met de vraag wat technologie kan betekenen voor taalverwerving. De laatste jaren spreken we in dit domein steeds vaker over "intelligent CALL". In deze workshop gaan we hier dieper op in: wat bedoelen we precies als we het hebben over "intelligente" taaltoepassingen en hoe goed werken deze met en voor het Nederlands? We kijken naar de nieuwe mogelijkheden zoals gepersonaliseerde chatbots als oefen- en schrijfcoaches die 24/7 beschikbaar zijn en gigantische taalmodellen die aangepast kunnen worden aan schijnbaar elke taal en taak. Maar het is niet allemaal rozengeur en maneschijn: we staan ook stil bij de (ethische) uitdagingen van de huidige ontwikkelingen en kijken hoe we kritisch kunnen omgaan met AI en taaltechnologie in taalonderwijs.

Taalkunde onderwijzen in tijden van chatbots

Marc van Oostendorp, Radboud Universiteit Nijmegen & Meertens Instituut

Een goede didactiek laat studenten altijd eerst voelen wat het probleem is, de wonderlijke vraag die de werkelijkheid oproept.

Grote taalmodellen roepen allerlei vragen op voor de taalkunde: hoe is het mogelijk dat zulke modellen op basis van *enkel* statistiek zulk grammaticaal vrijwel onberispelijk proza kunnen produceren? Is er dan helemaal geen grammaticale kennis mogelijk? In deze workshop laat ik enkele eenvoudige experimentjes zien waarin ik het 'taalgevoel' van grote taalmodellen vergelijk met dat van mensen zoals dat van verkleinwoordvorming in het Nederlands, en de allomorfie van het verledentijdssuffix.

Ik laat dan zien hoe ik die experimentjes gebruik om twee dingen aan de orde te stellen. In de eerste plaats leren studenten de grammatica van het Nederlands op deze manier nog intiemer kennen dan anders. In de tweede plaats leren ze ook reflecteren op het verschijnsel menselijke taal, en de verschillen tussen mens en machine.